

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 842/2016-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. novembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED],
zastúpených advokátom JUDr. Danielom Šintajom, Majerská cesta 96, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. 11 C 116/2003 z 5. apríla 2016 a uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 7 Co 195/2016 z 30. júna 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED],
[REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED]
o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. októbra 2016 doručená sťažnosť [REDACTED]

[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. Danielom Šintajom, Majerská cesta 96, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Liptovský Mikuláš (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 11 C 116/2003 z 5. apríla 2016 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 Co 195/2016 z 30. júna 2016 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) a 7. novembra 2016 mu bolo doručené doplnenie sťažnosti, ktorým sťažovatelia predložili ústavnému súdu vo fotokópii uznesenie okresného súdu a uznesenie krajského súdu s vyznačenou doložkou právoplatnosti.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia sa návrhom na začatie konania voči odporcom 1. až 7. (ďalej len „odporcovia“) domáhali určenia, že sú podielovými spoluvlastníkmi parciel registra „C“ č. [REDACTED] v katastrálnom území [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „nehnutelnosti“).

Sťažovatelia v sťažnosti ďalej uvádzajú, že „[v] konaní bola vec právoplatne ukončená Rozsudkom Krajského súdu v Žiline zo dňa 16. 4. 2014, č. k. 7 Co 368/2013, ktorým odvolací súd potvrdil Rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš zo dňa 5. 4. 2013, č. k. 11 C 116/2003, ktorý žalobu v plnom rozsahu zamietol.

Po skončení konania vo veci samej sa následne rozhodovalo o trovách súdneho konania, pričom o trovách konania bolo právoplatne rozhodnuté Uznesením Okresného súdu v Liptovskom Mikuláši zo dňa 5. 4. 2016, č. k. 11 C116/2003, ktoré bolo potvrdené Uznesením Krajského súdu v Žiline zo dňa 30. 6. 2016, č. k. 7 Co/95/2016.

Vyššie uvedeným právoplatným Uznesením Okresného súdu v Liptovskom Mikuláši o náhrade trov konania boli sťažovatelia zaviazaní zaplatiť právnemu zástupcovi žalovaných trovy konania vo výške 13.039,51 €. Prvostupňový, ako aj odvolací súd, pri svojich rozhodnutiach o trovách konania vychádzali z pomeru úspechu účastníkov vo veci samej, pričom skonštatovali, že pri určení tarifnej hodnoty advokáta žalovaných sa musí vychádzať zo znaleckého posudku č. 44/2012 vyhotoveného dňa 12. 12. 2012 znalcom [REDACTED] a vo veci neboli zistené žiadne dôvody osobitného zreteľa, pre ktoré by súd nepriznal náhradu trov konania žiadnemu z účastníkov konania alebo ich priznal len sčasti. “.

Sťažovatelia namietajú, že „Okresný súd, ako aj odvolací súd, vo veci náhrady trov konania nesprávne posúdili okolnosti osobitného zreteľa podľa § 150 OSP, najmä s ohľadom na nesprávny procesný postup súdu a s tým súvisiaci dlhotrvajúci súdny spor a rovnako nesprávne posúdili aj spôsob určenia tarifnej odmeny advokáta v zmysle Vyhlášky č. 655/2004 Z. z. “.

K namietanému nesprávnemu posúdeniu okolností osobitného zreteľa podľa § 150 Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom v čase rozhodovania všeobecných súdov (ďalej aj „OSP“) sťažovatelia uvádzajú, že „[a] keď ustanovenie § 150 ods. 1 OSP je výnimočným ustanovením vo vzťahu k zásade uvedenej v § 142 ods. 1 OSP, toto ustanovenie umožňuje presadiť aplikáciu ustanovenia § 1 OSP, teda zabezpečiť spravodlivú ochranu práv a oprávnených záujmov účastníkov, čo aplikácia zásady zodpovednosti za výsledok vždy neumožňuje. Rozhodnutie súdu, podľa ktorého ten, kto v konaní napokon uspel, znáša svoje náklady sám, sa preto bude javiť spravodlivým predovšetkým vzhľadom na existenciu okolností súvisiacich so stavom pred začatím sporu, so správaním sa účastníkov v priebehu sporu, s okolnosťami uplatnenia nároku a pod. “.

Sťažovatelia uvádzajú, že osobitné okolnosti uplatnenia ich nároku spočívali v tom, že „[ž]alovaní... od počiatku aktívne popierali vlastnícke a užívacie právo žalobcov, pričom neustále poukazovali na údajnú nesprávnu grafickú identifikáciu parciel a poukazovali na pôvodný pozemnoknižný stav. Aj z vyjadrenia Správy katastra Liptovský Mikuláš zo dňa 11. 5. 2009 vyplýva, že v grafickej identifikácii parciel boli nezrovnalosti. Žalovaní ďalej popierali, žeby parcely [REDACTED] boli čo aj len sčasti tvorené pôvodnou parcelou [REDACTED]. Vzhľadom k tomuto postoju odporcov a nezrovnalostiam v grafickej identifikácii celý spor vznikol. Mám za to, s prihliadnutím na správanie sa žalovaných, tým že žalobcom bránili v užívaní predmetných nehnuteľností a namietali identifikáciu parciel, teda namietali de facto samotné vlastníctvo žalobcov, že práve správanie žalovaných bolo príčinou vzniku súdneho sporu. Poukazujem, že počas celého konania žalovaní tvrdili, že daný pozemok, ktorý užívajú, nie je pozemkom patriacim sťažovateľom. Táto skutočnosť však bola v súdnom konaní vyvrátená, nakoľko vyplynulo, že časť parcely [REDACTED] a časť parcely [REDACTED], ktoré v skutočnosti užívajú žalovaní, sú súčasťou parcely [REDACTED], ktorú vlastní podľa zápisu v katastri nehnuteľností žalobcovia.“.

A ďalej dodávajú, že „[ž]aloba bola zamietnutá len z dôvodu, že nakoľko už je dané vlastnícke právo žalobcov vyplývajúce zo stavu E KN nie je daný naliehavý právny záujem na určení, že žalobcovia sú vlastníkmi parciel v stave [REDACTED] je identická s [REDACTED] a [REDACTED]“.

Osobitne sťažovatelia poukazujú na to, že ku „konštatácii nedostatku naliehavého právneho záujmu súd dospel po 10 rokoch od začatia súdneho konania, po vykonaní množstva úkonov a vykonaní množstva dôkazov, ktoré sa ukázali, že boli v konaní vykonané úplne zbytočne“.

K určení tarifnej odmeny advokáta pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovatelia uvádzajú, že „[p]rvostupňový súd, ako aj súd odvolací, skonštatovali, že tento znalecký posudok, aj keď vyhotovený dňa 12. 12. 2012 a doručený súdu až dňa 23. 7. 2014, je určujúcim pre určenie tarifnej odmeny advokáta. Odvolací súd skonštatoval, že ak znalec

postupoval v súlade s Vyhláškou č. 492/2004 Z. z. a žalobcovia nijako nespochybnili tento znalecký posudok, tak nemá pochybnosti o správnosti určenia hodnoty predmetu sporu.“.

V tejto súvislosti zdôrazňujú, že «hodnota sporu bola určená na začiatku sporu a to na základe oznámenia žalobcov, ktorí určili na výzvu súdu hodnotu sporu vo výške 15.000.-- Sk. Voči tomuto určaniu hodnoty sporu nemal námietky žiaden z účastníkov konania /teda ani žalovaní/ a ani samotný súd. Súd nepožadoval k určaniu hodnoty sporu od žalobcov znalecký posudok, teda sa jednalo o skutočnosť, ktorá nebola v konaní sporná.“, a dodávajú, že „za tarifnú hodnotu na určenie sadzby tarifnej odmeny je rozhodujúca hodnota sporu /cena veci/ určená pri začatí poskytovania právnej služby. Podľa súdu právna služba začala byť poskytovaná v roku 2008. V roku 2008 však bola hodnota sporu stanovená výlučne na základe oznámenia žalobcov vo výške 15.000,- Sk. Až do 23.7.2014 táto hodnota sporu /hodnota veci/ nebola sporná a nebola žiadnym dôkazom spochybnená.».

Sťažovatelia v súvislosti s určením hodnoty sporu konštatujú, že „[n]akolko súd nemal žiadny iný doklad /okrem oznámenia žalobcov/ preukazujúci hodnotu sporu /tarifnú hodnotu/ ku dňu začatia poskytovania právnej služby, mal vychádzať z hodnoty sporu určenej na začiatku konania, určenej žalobcami, ktorá bola určená týmto spôsobom aj v čase začatia poskytovania právnej služby /v roku 2008/, vo výške 15.000,- Sk“.

Na základe týchto skutočností sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľov, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, Uznesením Okresného súdu Liptovský Mikuláš zo dňa 5. 4. 2016, č. k. 11 C 116/2003-594 a Uznesením Krajského súdu v Žiline zo dňa 30. 6. 2016, č. k. 7 Co 195/2016-634 porušené bolo.

2. Uznesenie Okresného súdu Liptovský Mikuláš zo dňa 5. 4. 2016, č. k. 11 C 116/2003-594 a Uznesenie Krajského súdu v Žiline zo dňa 30. 6. 2016, č. k. 7 Co/95/2016-634 sa zrušujú a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. *Okresný súd Liptovský Mikuláš a Krajský súd Žilina sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť sťažovateľom trovy konania v sume 160,16 € (2 x úkon á 71,50 /50 % z 143,-- €/ € + 2 x 8,58 € paušál) x 6 klientov, celkom 960,96 €, na účet jeho právneho zástupcu – advokáta, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.*“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania.

II.1 K namietanému porušeniu sťažovateľmi označených práv napadnutým uznesením okresného súdu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Sťažovatelia v sťažnosti namietajú porušenie svojich práv napadnutým uznesením okresného súdu; okresný súd svojím uznesením zaviazal sťažovateľov na úhradu trov právneho zastúpenia v sume 13 039,51 €.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovatelia využili svoje právo podať proti uzneseniu okresného súdu odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľov v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

II.2 K namietanému porušeniu sťažovateľmi označených práv napadnutým uznesením krajského súdu

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03, III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 218/07, III. ÚS 214/2010).

Sťažovatelia nesúhlasia s právnym názorom krajského súdu, že v konaní neboli zistené žiadne okolnosti hodné osobitného zreteľa, pre ktoré by všeobecné súdy nemali sťažovateľov zaviazat' na náhradu trov právneho zastúpenia.

Sťažovatelia sa prostredníctvom svojich námietok snažia dosiahnuť iné právne posúdenie okolností hodných osobitného zreteľa (§ 150 OSP), ktoré podľa ich názoru spočívajú v nesprávnom procesnom postupe všeobecných súdov a s tým súvisiacim dlhotrvajúcim súdnym sporom, a tiež iné právne posúdenie spôsobu určenia tarifnej odmeny advokáta.

Podľa § 142 OSP účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal. Ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov právo. Aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu; v takom prípade sa základná sadzba tarifnej odmeny advokáta vypočíta z výšky súdom priznaného plnenia.

Podľa § 150 OSP ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri

prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť. Ak sú trovy konania v drobných sporoch neprimerané voči pohľadávke, môže ich súd nepriznať alebo znížiť.

Krajský súd v tejto súvislosti uvádza, že „[n]ásledne rozhodol okresný súd o trovách konania v súlade s pokynmi odvolacieho súdu napadnutým uznesením tak, že pri určovaní náhrady trov konania vychádzal z hodnoty nehnuteľností, ktoré boli ocenené podľa znaleckého posudku č. 44/2012 a nie podľa navrhovateľmi laicky oceneným (20 Sk za m²) odhadom nehnuteľností uvedenom pri podaní návrhu na začatie konania v roku 2003. Ďalej pri rozhodovaní o výške trov postupoval podľa vyhlášky č. 655/2004 Z. z., podľa ktorej je pre stanovenie tarifnej odmeny za úkony právnej služby podľa § 10 ods. 2 tejto vyhlášky podstatnou cena veci určená pri začatí poskytovania právnej služby. Aj napriek tomu, že boli právne služby odporcom poskytované až od roku 2008, posúdil znalecký posudok č. 44/2012 z roku 2012 ako právne relevantný základ pre výpočet trov právneho zastúpenia. Navrhovatelia počas konania súdu nepredložili iný vhodný dôkaz na spochybnenie ceny predmetných nehnuteľností určenej podľa znaleckého posudku č. 44/2012, pričom súd ich na takúto možnosť vyzval.

Ďalej okresný súd v napadnutom uznesení riešil možnosť aplikácie § 150 ods. 1 O. s. p., kedy by bolo možné trovy súdneho konania učiť na základe dôvodov hodných osobitného zreteľa. Preskúmaním súdneho spisu zistil, že na takýto postup nie sú splnené zákonné podmienky a následným dôsledným odôvodnením postup podľa § 150 ods. 1 O. s. p. neaplikoval a o trovách konania rozhodoval podľa § 142 O. s. p. ...

Podľa názoru odvolacieho súdu okresný súd v predloženej právnej veci v dostatočnom rozsahu odôvodnil svoje rozhodnutie a predložil jasné a zrozumiteľné argumenty, na základe ktorých zvolil daný postup. V rámci dvojinštančného súdneho konania, pokiaľ tvoria rozhodnutia súdu prvej a druhej inštancie jednotu, je nadbytočné, aby krajský súd opakoval vo svojom rozhodnutí správne skutkové a právne závery súdu prvej inštancie. Krajský súd sa v súvislosti s vyššie uvedeným v celom rozsahu stotožňuje s vecnou správnosťou záverov okresného súdu a v konkrétnostiach na ne odkazuje (§ 219 ods. 2 O. s. p.).

Pre úplnosť k námietke, že mal byť aplikovaný § 150 ods. 1 O. s. p. poukazuje na dlhodobo kreovanú a pomerne jednotnú judikatúru týkajúcu sa používania okolností hodných osobitného zreteľa. Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení z 28. 05. 2012, sp. zn. 4 Cdo 101/2012, o použití § 150 ods. 1 O. s. p. uvádza, že musí ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Výnimočnosť môže spočívať lak v okolnostiach danej veci, ako aj v okolnostiach na strane účastníkov konania. Pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa treba prihliadať na osobné, majetkové, zárobnkové a iné pomery všetkých účastníkov konania, a tiež na okolnosti, ktoré viedli účastníkov k uplatneniu práva na súde a ich postoj v konaní. Úvaha súdu, že ide o výnimočný prípad a sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa musí vychádzať z posúdenia všetkých okolností konkrétnej veci. Ustanovenie § 150 O. s. p. preto nemožno vykladať tak, že možno kedykoľvek bez ohľadu na základné zásady rozhodovania o náhrade trov konania z neho vychádzať; vždy musí ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Z hľadiska aplikácie ustanovenia § 150 O. s. p. je preto potrebné posúdiť celý komplex okolností, relevantných pre rozhodovanie o náhrade trov konania podľa uvedeného zákonného ustanovenia.

Odvolací súd sa plne stotožňuje s pomerne obširne a dostačujúco odôvodneným názorom okresného súdu, podľa ktorého sa v danej právnej veci nejednalo o konanie, ktorého okolnosti by bolo potrebné a možné posúdiť ako dôvody hodné osobitného zreteľa.

Čo sa týka námietky použitia znaleckého posudku č. 44/2012 z roku 2012 pre určenie hodnoty nehnuteľností, odvolací súd sa taktiež plne stotožňuje s rozhodnutím okresného súdu a v konkrétnostiach naň odkazuje. Na porovnanie obdobného procesného rozhodnutia o určení hodnoty nehnuteľností poukazuje odvolací súd na Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo/268/2013 zo dňa 22. 10. 2014. V konaní predchádzajúcom dovolaniu na Najvyššom súde SR právna zástupkyňa žalovaného vyčíslila trovy konania po vyhlásení rozsudku súdu prvého stupňa tak že pri tarifnej odmene za úkony právnej služby vychádzala z hodnoty nehnuteľností tvoriacich predmet žaloby, ktorú podložila znaleckým posudkom. Súdny konajúce vo veci vzali takto určenie hodnoty nehnuteľností ako základ pre výpočet tarifnej odmeny za úkony právnej služby. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania sa stal uvedený znalecký posudok podstatným dôkazným prostriedkom, na ktorom konajúce súdy založili svoje rozhodnutia týkajúce sa

náhrady trov konania. Procesné pochybenie v tomto prípade nastalo v tom, že konajúce súdy žalobcov neoboznámili s predmetným znaleckým posudkom (nebol im doručený na vyjadrenie).

Odvolací súd má zo spisového materiálu preukázané, že navrhovatelia boli so znaleckým posudkom 44/2012 oboznámený a bol im doručovaný spolu s výzvou na vyjadrenie sa k nemu. V situácii, kedy znalec pri vypracúvaní znaleckého posudku postupoval v súlade s vyhláškou č. 492/2004 Z. z. a po zistení, že navrhovatelia nijakým spôsobom nespochybnili hodnotu nehnuteľností určenej podľa tohto znaleckého posudku, odvolací súd nemá pochybnosti o správnom určení hodnoty nehnuteľností.

Len na doplnenie odvolací súd uvádza, že navrhovatelia ani opakovane (prvý krát vo vyjadrení po výzve zo dňa 09. 02. 2016) v odvolaniach nepredložili nijaký relevantný dôkaz spochybňujúci znaleckým posudkom určenú hodnotu nehnuteľností, čím fakticky odvolania v potrebnom rozsahu nezdôvodnili.“.

Pri hodnotení uznesenia krajského súdu ústavný súd vychádzal z ustáleného právneho názoru, podľa ktorého rozhodnutie súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 320/2012), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov (prvostupňového aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (m. m. IV. ÚS 350/09).

Vzhľadom na obsahovú spojitosť uznesenia krajského súdu s uznesením okresného súdu a v nadväznosti na už citovanú judikatúru považoval ústavný súd za potrebné v ďalšom poukázať aj na relevantnú časť odôvodnenia uznesenia okresného súdu, v ktorej okresný súd uviedol:

«Pre rozhodnutie o trovách (prvostupňového a odvolacieho) konania v tomto sporovom konaní, súd vychádzal z procesného úspechu a neúspechu navrhovateľov v 1. až 5. rade ku dňu rozhodovania o trovách konania.

Porovnaním žalobného petitu, to je čoho sa navrhovatelia od odporcov domáhali, a teda o čom mal súd konať a rozhodnúť, označeného v návrhu na začatie konania zo dňa

19. 8. 2003, v spojitosti s pripustením zmeny návrhu uznesením číslo konania 11 C/116/2003-371 zo dňa 16. 11. 2011, právoplatným 6. 12. 2011, súdom priznaným a nepriznaným nárokom, bolo zistené, že navrhovatelia neboli vo veci plne úspešní, nakoľko ich návrh na začatie konania bol tunajším súdom v celom rozsahu zamietnutý. Tento ich neúspech v konaní predstavuje plný úspech na strane odporcov. Z tohto dôvodu odporcom v 1. až 7. rade podľa § 142 ods. 1 O. s. p. patrí plná náhrada účelne vynaložených trov konania.

Odporcovia v 1., 2., 4. až 7. rade si trovy prvostupňového a odvolacieho konania uplatnili v zákonnej lehote prostredníctvom právneho zástupcu – advokáta [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] písomným podaním zo dňa 23. 7. 2014, doručeným súdu dňa 25. 7. 2014 (č. l. 472) ako trovy právneho zastúpenia vo výške 15.788,82 eur, ako aj písomným podaním zo dňa 11. 5. 2015, doručeným súdu dňa 12. 5. 2015 (č. l. 560) ako trovy odvolacieho konania – trovy právneho zastúpenia vo výške 588,50 eur. Odporkyňa v 3. rade si trovy konania v zákonom stanovenej lehote neuplatnila, preto súd pri ich priznaní vychádzal v zmysle § 151 ods. 2 O. s. p. z obsahu súdneho spisu, spisová značka 11 C/116/2003, pričom bolo zistené, že tejto účastníčke žiadne trovy konania nevznikli, preto jej ani neboli voči navrhovateľom priznané a o týchto bolo rozhodnuté uznesením tunajšieho súdu číslo konania 11 C/116/2003-501 zo dňa 4. 9. 2014, v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline číslo konania 7 Co/263/2015-567 zo dňa 30. 10. 2015, právoplatným 23. 2. 2016...

Pri rozhodovaní o trovách konania sa tunajší súd zaoberal možnou otázkou dôvodnosti aplikácie zákonného ustanovenia § 150 ods. 1 O. s. p.

Základnými zákonnými podmienkami novej aplikácie tohto zákonného ustanovenia sú: 1. existencia dôvodov osobitného zreteľa, 2. výnimočnosť priznania trov konania celkom alebo sčasti, 3. prihliadnutie najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril, okrem prípadu, ak účastník nemohol skutočnosti a dôkazy uplatniť.

Prvým z predpokladov tohto zákonného ustanovenia je, aby v prejednávanej veci existovali dôvody osobitného zreteľa, ktoré môžu spočívať tak v rovine druhu súdneho konania a v ňom napr. v povahe určitej procesnej situácie, ako aj v rovine postavenia účastníka konania, v jeho sociálnej situácie. Obidva dôvody je pritom potrebné posudzovať

vo vzťahu k okolnostiam, ktoré viedli k súdnemu uplatneniu nároku a prihliadnuť aj na postoj účastníkov v konaní.

Druhým predpokladom je výnimočnosť priznania trov konania v celku alebo sčasti čo znamená, že musí ísť o výnimku zo zásady zodpovednosti za výsledok a aj zo zásady zodpovednosti za zavinenie a náhodu, pričom toto ustanovenie nemá slúžiť k zmierňovaniu majetkových rozdielov medzi účastníkmi konania, ale k riešeniu situácie, v ktorej je nespravodlivé, aby ten, kto dôvodne bránil svoje porušené alebo ohrozené práva alebo právom chránené záujmy, získal náhradu trov, ktoré pri tomto konaní dôvodne vynaložil.

Tretím predpokladom sú najmä okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril, okrem prípadu, ak účastník nemohol skutočnosti a dôkazy uplatniť.

Aplikácia zákonného ustanovenia § 150 ods. 1 O. s. p. teda prichádza v sporovom konaní do úvahy len vo výnimočných prípadoch, kedy sú splnené všetky predpoklady na priznanie trov konania účastníkovi, avšak existujú tu osobitné okolnosti, ktorých výnimočnosť musí vychádzať zo všetkých okolností daného prípadu. Uvedený záver je zhodný s konštatovaním Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v uznesení spisová značka 5 Cdo 67/2010 zo dňa 9. 6. 2010. V tejto súvislosti je preto potrebné skúmať nielen osobné, majetkové, zárobné a iné pomery všetkých účastníkov konania, ale aj vziať do úvahy všetky okolnosti týkajúce sa konania, t. j. predmet a povahu sporu, postoj účastníkov v konaní a pod. Majetkové, zárobné, sociálne pomery súd jedným, nie však jediným určujúcim faktorom predstavujúcich dôvody osobitného zreteľa pre rozhodnutie o trovách konania podľa § 150 ods. 1 O. s. p. Dôvody osobitného zreteľa predstavuje aj povaha a druh veci, ako aj postoj účastníkov v konaní.

Predmetom tohto sporu bolo určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktorý návrh na začatie konania tunajší súd v celom rozsahu zamietol z dôvodu nepreukázania naliehavého právneho záujmu navrhovateľov k takémuto určeniu vlastníckeho práva. Z uvedeného zistenia vyplýva, že predmet sporu nepredstavuje taký druh sporového konania, ktorý by ho robil zvláštnym (výnimočným) pre rozhodnutie o trovách konania podľa § 150 ods. 1 O. s. p. Taktiež aj samotný postoj odporcov v konaní bol taký, že počas konania od prvého úkonu, ktorý im v konaní patril, uviedli všetky podstatné skutočnosti a dôkazy, ktoré sa na vec vzťahovali, a ktorí svojím správaním v konaní nedali príčinu na

to, aby súd ich konanie mohol posúdiť pre aplikáciu zákonného ustanovenia § 150 ods. 1 O. s. p. pre rozhodnutie o trovách konania. Za daných zistených okolností celej veci súd zastáva názor, že v súdnej veci neexistujú dôvody osobitného zreteľa, ktoré by boli predpokladom na celkové alebo čiastočné nepriznanie náhrady trov konania odporcom. Súd súčasne pri skúmaní majetkových pomerov účastníkov konania, no najmä navrhovateľov nezistil, že by u týchto existovali objektívne dôvody odôvodňujúce prípadné priznanie oslobodenie od súdnych poplatkov, či také majetkové postavenie, ktoré by boli dostatočným dôvodom neuloženia povinnosti zaplatiť trovy konania úspešnej protistrane konania. Súd po žiadnej stránke veci (majetkových pomerov, povahe súdeného sporu /prípadu/, postoja účastníkov v konaní) nezistil okolnosti, ktoré by objektívne umožňovali rozhodnúť o trovách konania inak ako podľa § 142 ods. 1 O. s. p. Výnimočnosť dôvodov nebola po preskúmaní veci tunajším súdom zistená, preto pre posúdenie rozhodovania o trovách konania je možné vychádzať jedine zo zásady úspechu toho ktorého účastníka v konaní. Na okraj veci súd uvádza, že ak by aj existovali u navrhovateľov dôvody oslobodenia od súdnych poplatkov v celom rozsahu, táto skutočnosť, že účastník je napríklad nesolventný, je bez majetku, ešte sama o sebe nemôže automaticky predstavovať „nárok“ rozhodnúť o trovách konania podľa § 150 ods. 1 O. s. p., keďže túto skutočnosť nie je možné posudzovať izolovane od ostatných faktorov (povahe súdeného sporu /prípadu/, postoja účastníkov v konaní), ktoré majú vplyv pre takéto rozhodovanie. Súd v tejto otázke už zaujal svoje stanovisko pri rozhodovaní o trovách štátu, keď zistil nasledovné skutočnosti:

Posúdenie predpokladov na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov tak tunajší súd skúmal od všetkých navrhovateľov na základe doručovaných úradných formulárov – Tlačíva pre dokladovanie majetkových pomerov – fyzickej osoby, pričom týmto súd uložil, aby v dostatočnej lehote (30 dní) tieto formuláre objektívne vyplnené odovzdali. Navrhovatelia v 2., 3a., 3b., 4., 5. tak neurobili vôbec s odôvodnením, že im to nedovoľuje vek a zdravotný stav, či v prípade navrhovateľky v 3b. rade jej nezastihnutosť, zaneprázdnenosť vykonávaním práve v zahraničí. V týchto všetkých prípadoch navrhovateľov sú podľa názoru súdu ich uvádzané dôvody nepresvedčivé, a to vzhľadom na to, že konajú prostredníctvom osoby znalej práva, advokáta. Navyše práve bolo povinnosťou navrhovateľov tieto majetkové pomery nielen tvrdiť, ale aj preukázať, pričom títo nedokázali súdu ich nijakým spôsobom preukázať. Z tohto dôvodu bolo len

na navrhovateľoch, aby preukázali svoje majetkové pomery, z ktorých by súd objektívne posúdil ich schopnosť podieľať sa na zaplatení trov konania (štátu). Keďže tak navrhovatelia neurobili, súd mal za to, že nepreukázali a tým si nesplnili ich povinnosť preukázať opak pôvodné tvrdenia tunajšieho súdu, že u nich nie sú dané predpoklady konania (štátu). Osobitne je potrebné poukázať aj na navrhovateľku v 3a. rade, ktorá v písomnom podaní zo dňa 21. 3. 2016 (č. l. 593) tvrdila, že vzhľadom na svoj vek nevie tlačivo vyplniť, ale pritom samotné vyjadrenie napísala na technickom zariadení (počítači), ktoré následne len vlastnoručne podpísala. Preto, ak táto účastníčka tvrdí, že nevie tlačivo vyplniť, hoci jej bolo zasielané aj poučenie o jeho vyplnení, potom ak jej písomné podanie zo dňa 21. 3. 2016 písala tretia osoba, tak táto jej mohla pomôcť predmetné tlačivo aj vyplniť. Pokiaľ ide navrhovateľku v 1. rade, ktorá Tlačivo pre dokladovanie majetkových pomerov – fyzickej osoby súdu ako jediná z navrhovateľov súdu predložila, tak u tejto nie sú dané predpoklady na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov a tým ani na neuloženie zaplatiť trovy konania (štátu) z dôvodu, že disponuje v bankách peňažnými prostriedkami v sumách, z ktorých by nebol problém zaplatiť čo i len jej pomernú časť z trov konania (štátu). Okrem iného je potrebné dať do pozornosti, že všetci navrhovatelia (okrem navrhovateľky v 3a. rade) disponujú podľa údajov z katasterportálu viacerými nehnuteľnosťami, preto nemožno ich ani považovať za nemajetných v časti vlastníctva nehnuteľností.

Z týchto dôvodov preto súd vychádzal pri rozhodovaní o trovách konania z procesného úspechu a neúspechu navrhovateľov v prvostupňovom a odvolacom konaní.»

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade,

ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Úlohou ústavného súdu bolo posúdiť, či uznesením krajského súdu, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu o trovách konania, boli porušené označené práva sťažovateľov.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd si pri výklade práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Z pohľadu ústavného súdu treba považovať za rozhodujúce, že krajský súd svoj právny názor primerane odôvodnil, nepostupoval arbitrárne, rešpektoval zmysel a účel ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ktorý bol platný a účinný v čase rozhodovania všeobecných súdov) a jeho argumentácia nie je vnútorne rozporná.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Ústavný súd z tohto hľadiska preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu, pričom nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala jeho svojvoľný postup nemajúci oporu v zákone.

Ústavný súd považoval za relevantné, že jediným predmetom uznesenia krajského súdu bola výlučne otázka trov konania, t. j. išlo o otázku akcesorickú, ktorá priamo nesúvisela s konaním vo veci samej.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru týkajúcu sa rozhodnutí všeobecných súdov o trovách konania, podľa ktorej vo všeobecnosti platí, že pochybenia pri

rozhodovaní o trovách konania spravidla nedosahujú samy osebe takú intenzitu, na základe ktorej možno vysloviť porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo, a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 311/2012, IV. ÚS 210/2013, IV. ÚS 192/2014). Pre intervenciu ústavného súdu je takto v takýchto prípadoch nevyhnutná zvýšená intenzita namietaného porušenia označených práv.

Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov, ktoré sú pre postupy zisťovania skutkového základu sporu a pre jeho právne posúdenie esenciálne. V danom prípade o takúto situáciu nejde. Ústavný súd vyhodnotil výklad a aplikáciu relevantnej právnej úpravy všeobecnými súdmi na vec sťažovateľov ako jeden z možných prístupov, ktorý je ústavne udržateľný.

S prihliadnutím na to, že obsahom základného práva na súdnu ochranu (ako aj práva na spravodlivé súdne konanie) nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. novembra 2016